

ÁMÓSZ 1-5.

Lapozzunk Bibliánkban Ámósz próféta könyvéhez! Ámósz könyvének első versében bemutatkozik nekünk: *„Ámósz beszédei, aki a tekóai pásztorok közé tartozott”*. Tekóa egy aprócska völgy, Betlehem közelében húzódik egészen le a Holt-tengerig. Ha az ember felmegy ahhoz az erődítményhez, melyet Heródes Betlehemtől keletre építtetett, majd ott délre fordul, megpillanthatja a Tekóa-völgyet. Erről a területről származott Ámósz, aki pásztor volt, illetve a 7. fejezetben azt is elárulja nekünk, hogy fügét termesztett és szedett. Ámósz tehát nem próféta volt – nem egy próféta fia, nem is többgenerációs lelkipásztorok leszármazottja, hanem egy hétköznapi, egyszerű ember, mint mi. De ahogy nyájára vigyázott kint a mezőn, Isten megszólította, hogy menjen fel az északi királyságba és prófétáljon ellenük. Így hát hirtelen megjelent Bételben Ámósz, Isten prófétája, aki korábban egyszerű pásztoember és fügetermesztő volt. Isten szólt hozzá, ezért Ámósz útra kelt, és prófétálni kezdett Izráelben. *„Ezt látta Izráelről Uzijjának, Júda királyának, és Jeroboámnak, Jóás fiának, Izráel királyának az idejében, két évvel a földrengés előtt”* (1. vers). Oly sokszor olvashatjuk egy könyv kezdő soraiként: *„Ez az Úr igéje, melyet a próféta kapott...”*. Ámósz viszont nem azt mondja, hogy ezek az Úr szavai, hanem így fogalmaz: *„Ámósz beszédei, aki a tekóai pásztorok közé tartozott. Ezt látta Izráelről...”*. Ámósz tehát víziókat kapott az Úrtól, mégpedig olyanokat, melyek Izráelre, az északi királyságra vonatkoztak, akkor, amikor Uzzijjá volt Júdában a király. Ezek alapján Ámósz nem sokkal Ézsaiás előtt prófétálhatott, hiszen Ézsaiás Uzzijjá halálakor kezdett prófétálni. Emlékezzünk csak, mi áll Ézsaiás könyvének 6. fejezetében: *„Uzzijjá király halála évében láttam az Urat, magasra emelt trónon ülve. Palástja betöltötte a templomot”* (1. vers). Azt látjuk tehát, hogy Ézsaiás javarészt Ezekiás király uralkodásának idején prófétált, Ámósz pedig Uzzijás idejében, aki Júda tehetős királya volt és 52 évig uralkodott. De Ámósz további konkrétumokkal is szolgál: mindez Jeroboámnak, Jóás fiának, Izráel királyának az idejében, két évvel a földrengés előtt történt. Két évvel a földrengés előtt. Abban az időben, körülbelül i.e.810 és i.e.792 között hatalmas földrengés sújtotta azt a területet. Olyan súlyos károkat okozott, hogy Zakariás leírása szerint az emberek riadtan menekültek. Ézsaiás is megemlíti könyvében ezt a hatalmas földrengést, mely komoly pusztulást eredményezett. Itt Ámósz könyvében pedig szintén említésre kerül. Ámósz tehát két évvel a földrengést megelőzően kapta próféciáit az Úrtól, vagyis nagyjából i.e.800 körül szolgálhatott. Jeroboám Izráel egyik legsikeresebb uralkodója volt – az ő uralkodása alatt érte el Izráel dicsőségének tetőfokát. Jeroboám uralkodása idején Izráel nagy bőségben élt. Az anyagiakban rendkívül gazdag volt az ország, de szellemileg igencsak szegény. Isten pedig elküldi Ámósz, hogy felébressze őket hosszú szellemi álmukból.

Ámós a következő kijelentéssel kezdi próféciját: *„Ezt mondta: Felharsan az Úr hangja a Sionról”*. Jóel próféta szerint – és ebben Hóseás, illetve Ámós is megerősíti -, amikor Jézus Krisztus újra eljön, felharsan majd hangja a Sionról. *„Mennydörög Jeruzsálemből, gyászba borulnak a pásztorok legelői, és elszárad a Karmel teteje”* (2. vers). Most pedig Isten arról az ítéletről szól, amely Izráel környező népeire vár majd. Mindegyik esetben kijelenti az Úr: *„Így szól az Úr: Három, sőt négy vétke miatt nem bocsátok meg Damaszkusznak, mert vas cséplőszánokkal csépellték Gileádot”* (3. vers). Isten nem emel négy különböző vádat az egyes népek ellen – a „három, sőt négy vétke miatt” egy sajátos szófordulat, mellyel Isten kifejezi, hogy betelt haragjának pohara, és kiönti majd ítéletét Damaszkuszra, Szíria fővárosára. *„Nem bocsátok meg Damaszkusznak, mert vas cséplőszánokkal csépellték Gileádot”* – jöttek vasból készült harci kocsiakkal és elpusztították Gileádot. *„Ezért tüzet bocsátok Hazáé házára, és az megemészti Ben-Hadad palotáit”* (4. vers). Amikor Illés próféta Jezábel elől menekülve a Sínai-pusztában bujdosott, egyszer csak így szólt hozzá az Úr igéje: *„Mit csinálsz itt, Illés?”*. Igazság szerint Illés Jezábel elől menekült, és nem nagyon csinált semmit, mégis így felelt: *„Nagyon buzgólkodtam az Úrért, a Seregek Istenéért, mert Izráel fiai elhagyták szövetségedet, lerombolták oltáraidat, prófétáidat pedig fegyverrel ölték meg. Egyedül én maradtam meg, de az én életemet is el akarják venni”* (1Királyok 19:10). Mintha így szólt volna Illés: *„Istenem, nagy bajban vagy. Rajtam kívül nem maradt más, aki képviselhetne téged, de most engem is meg akarnak ölni!”*. De Isten másodszor is megszólította Illést: *„Illés, mit csinálsz itt?”*. Mivel Illés elsőre nem értette a kérdést, az Úr megismételte azt. De Illés még a második alkalommal sem értette a kérdést, és ugyanazt válaszolta az Úrnak. Majd az Úr így szólt Illéshez: *„Menj, kelj ismét útra a pusztán át, Damaszkuszba, és amikor odaérsz, kend fel Hazáélt Arám királyává Benhadad helyett!”*. Más szóval: *„Illés, most épp nem csinálsz semmit itt a pusztában. De van számodra egy feladatod: Gyerünk, indulj, kelj útra ismét!”*. Az Úr tehát újra visszahívta a prófétát a szolgálatba. Később, amikor Elizeust, Illés tanítványát odahívták Hazáélhoz, akit korábban Illés próféta kent fel Isten parancsára, Elizeus sírva fakadt. *„Hazáél megkérdezte: Miért sírsz, uram? Ő így felelt: Mert megtudtam, hogy milyen veszedelmet hozol Izráel fiaira. Erődjeiket fölperzseled, ifjaikat fegyverrel ölod meg, csecsemőiket sziklához vágod, és terhes asszonyaikat felhasogatod. Erre azt mondta Hazáél: Ugyan micsoda a te szolgád, ez a kutya, hogy ilyen nagy dolgokat vihetnék véghez?”* (2Királyok 8:12-13). Hazáélnak igencsak rosszul este Elizeus szavai. Az Igében viszont tényleg arról olvasunk, hogy egy napon Hazáél megtámadta Izráelt, és pontosan azt tette, amit Elizeus előre megjövendölt. Most azonban elérkezett az idő, hogy három, sőt négy vétke miatt Isten megbüntesse Damaszkuszt és Szíriát. Isten pedig azt is elárulja nekünk, milyen formában érkezik Szíria büntetése: *„Ezért tüzet bocsátok Hazáél házára”* – akit Illés kent fel, és aki oly kegyetlenül bánt Isten népével –, *és az megemészti Ben-Hadad palotáit”* – Hazáél Benhadad utódja volt, akit Hazáél maga ölt meg, hogy uralkodóként a helyébe léphessen.

„Letöröm Damaszkusz zárait, kiirtom az Áven-völgyből az uralkodót, és Bét-Édenből a fejedelmet. Fogságba megy az arám nép Kírbe – mondja az Úr” (4-5. vers). Kír Asszíriában feküdt, és pontosan úgy, ahogyan azt Isten Ámószon keresztül megjövendölte, az asszírok megtámadták Szíriát, elfoglalták és elpusztították, a damaszkusziakat pedig fogolyként Kírbe, Asszíriába hurcolták. A prófécia tehát szó szerint beteljesült.

A következő prófécia a filiszteusok és országuk ellen szól. A filiszteusoknak öt meghatározó városa volt, és ha jól emlékszem, négy közülük említésre is kerül Ámósz prófécijában. Gáza a filiszteusok egyik legfontosabb városa volt – Ekrón, Asdód és Asekelón mellett. „Így szól az Úr: Három, sőt négy vétke miatt nem bocsátok meg Gázának, mert a foglyokat mind elhurcolták, és kiszolgáltatták Edómnak” (6. vers) – ez tehát Isten vádja ellenük. Amikor leigázták Isten népét, a foglyokat eladták vagy odaajándékozzák az edómiaknak, akik Isten népének fő ellenségei voltak. „Ezért tüzet bocsátok Gáza várfalára, és az megemészti palotáit. Kiirtom Asdódból” – egy tengerparti, megerősített város – „az uralkodót, és Asekelónból a fejedelmet” – egy másik tengerparti város. „Azután Ekrón ellen fordulok, elpusztul a filiszteusok maradéka is, - mondja az én Uram, az Úr” (7-8. vers). hányan találkoztatok mostanában filiszteussal? Látjátok, Isten Igéje beteljesedett – a filiszteusok eltűntek, többé nem léteznek. „Így szól az Úr: Három, sőt négy vétke miatt nem bocsátok meg Tírusznak” – Tírusz szintén tengerparti város volt, az ókori föníciaiak főhadiszállása, egy rendkívül gazdag és nagy hatalommal bíró királyság. Kereskedelmi flottájuk uralta a Földközi-tengert. Ők szállították az értékes árut keletről – ők látták el mindenféle portékával az európai piacokat. Tírusz sokáig Izráel barátja volt. Dávid és Hírám annakidején szövetséget kötöttek egymással, melyet Salamon, Dávid fia is tiszteletben tartott. Hírám, Tírusz királya szolgáltatta a cédrusokat Dávid palotájához, később pedig Salamon hatalmas templomához. Idővel azonban Tírusz is Izráel ellen fordult – így ellenük is prófétál az Úr. „Így szól az Úr: Három, sőt négy vétke miatt nem bocsátok meg Tírusznak, mert a foglyokat mind kiszolgáltatták Edómnak, nem törődtek a testvéri szövetséggel” (9. vers). Isten a filiszteusokkal is ugyanezzel vádolta, Tírusz esetében viszont hozzáteszi: „nem törődtek a testvéri szövetséggel”. A testvéri szövetség Dávid és Hírám között jött létre. Hírám Dávid nagy csodálója volt. A tírusziak azonban idővel megszegték a szövetséget.

Ahogy tehát Isten egymás után hirdet ítéletet a környező népek felett – Asszíria, a filiszteusok, Tírusz, majd az edómiak, az ammóniak, a moábiak -, minden esetben azért érdemelnek ítéletet, mert rosszul bántak Isten népével, Izráellel. Igen, Isten népe is rosszat tett, és Isten rájuk is kiöntötte ítéletét, de Isten azt is egyértelműen kijelentette, hogy senki sem érintheti felkentjeit, és nem bánthatja prófétáit. „Ne nyúljatok fölkenetjemhez, prófétáimat se bántsátok!” (2Kró. 16:22). Ábrahámnak pedig ezt mondta Isten: „Megáldom a téged áldókat, és megátkozom a téged gyalázókat” (1Móz. 12:3). Nem számít tehát, mennyire szörnyen viselkedik Izráel népe, egy újjal se nyúl hozzá! Tudjátok, lehet, hogy az én

gyermekeim is szégyenletesen viselkednek, de ti akkor se nyúljatok hozzájuk! Majd én megnevelem őket. Ha valaki hirtelen itt teremne és akár egy újjal is bántani merné a gyermekeimet, azonnal a védelmükre kelnék. Ezt teszi Isten is, amikor valaki kezét emel gyermekeire. Való igaz, hogy Izráel népe rossz fát tett a tűzre és megérdemelte a büntetést, ne feledjük, hogy Isten a büntetés jogát önmagának tartja fenn. Mintha azt mondaná: „Majd én foglalkozom az üggyel. Ti viszont ne merjetez hozzájuk nyúlni!”. Véleményem szerint így van ez mind a mai napig – Isten ma is megáldja azokat, akik áldják az ő népét, és megátkozza az őket gyalázókat. Amikor pedig eljön az ítélet napja, Jézus Krisztus visszatér, ahogy arról a Máté 25-ben olvashatunk, és összegyűjti a népeket az ítéletre, az Izráellel szembeni viselkedésük alapján ítéli majd meg őket. Egy olyan nép sem maradt meg bőségben, amely bántani merte Isten népét, Izráelt. Bizony jobban tesszük, ha nagyon is odafigyelünk arra, mit mondunk és mit teszünk, amikor Izráelről van szó. Mindegyik esetben azt látjuk tehát, hogy Isten azért ítélte meg a felsorolt népeket, mert azok rosszul bántak népével, Izráellel. *„Ezért tüzet bocsátok Tírusz várfalára, és az megemészti palotáit”* (12. vers). Erre Nebukadneccár uralkodása idején került sor. Akkor részben már beteljesedett a prófécia, Nagy Sándor idején pedig teljesen. Tírusz elpusztult. Ezékiel könyvében még kiterjedtebb próféciát találunk Tírusz ellen, mely részletesen leírja Tírusz ostromát először Nebukadneccár, majd később Nagy Sándor vezetésével.

„Így szól az Úr: Három, sőt négy vétke miatt nem bocsátok meg Edómnak” – Edóm Izráeltől délkeletre feküdt, a Holt-tengertől délkeletre. Edóm területe napjainkban szinte teljes pusztaság. *„Így szól az Úr: Három, sőt négy vétke miatt nem bocsátok meg Edómnak, mert fegyverrel üldözte testvérét, nem ismert irgalmat, szüntelen tombolt haragja, megőrizte dühét mindvégig”* (11. vers). Az edómiak Ézsau leszármazottai voltak, Ézsau pedig Jákób ikertestvére volt, így Isten testvérnépként tekintett Izráelre és Edómra. Ézsau Jákób iránti gyűlölete azonban leszármazottaiban élt tovább – az edómiak Izráel legfőbb ellenségei voltak. Minden adandó alkalmat megragadtak arra, hogy megtámadják az országukat. Amikor Izráel egyeik ellensége északról támadt, az edómiak is délen azonnal támadásba lendültek. Minden alkalmat megragadtak, hogy Izráelt elpusztítsák – kitartóan gyűlölték Isten népét. Az utolsó edómiak a feljegyzések szerint Nagy Heródes családjának tagjai voltak, halálukkal azonban az edómiak is kivesztek a történelemből. Isten nekik is ítéletet ígér, mert fegyverrel üldözték testvérüket, Izráelt. Soha nem szánták meg Isten népét és haragjuk sosem csillapodott. *„Ezért tüzet bocsátok Témánra”* – Edóm fővárosára – *„és az megemészti Bocra palotáit”*.

A következő prófécia az ammóniak ellen irányul. Ha megvizsgáljuk az ammón kifejezést, azt látjuk, hogy egyetlen magánhangzó megváltoztatásával megkapjuk az Amman szót, amely a mai Jordánia fővárosát jelenti. Az ammóniak földje Jeruzsálemtől északra húzódott a Nagy Hasadék völgyön át azon a területen, ami napjainkban Amman. *„Így szól az Úr: Három, sőt négy vétke miatt nem bocsátok meg az*

ammóni népnek, mert felhasogatták Gileád terhes asszonyait, hogy megnöveljék területüket” (13. vers). Gileádot egészen hirtelen igázták le a szíriaiak, magukra is vonták emiatt Isten ítéletét. Most pedig az ammóniak is. *„Hogy megnöveljék területüket”* – ezt érdekesnek tartom. Behatoltak Ciszjordániába, hogy megnöveljék területüket. Nem sok változott azóta, ugye? Még mindig problémák adódnak abból, hogy az 1967-es háborúban Jordániát elűzték Ciszjordániából, és mind a mai napig próbálják visszaszerezni ezeket a területeket. *„Ezért tüzet gyújtok Rabba várfalán, és az megemészti palotáit harci zajban a csata napján, szélvészben a vihar napján. Királyuk fogságba kerül vezéreivel együtt – mondja az Úr”* (14-15. vers).

Majd a moábiak következnek. Az ammóniak és a moábiak szomszédos területeken laktak. 2. fejezet: *„Így szól az Úr: Három, sőt négy vétke miatt nem bocsátok meg Móábnak, mert mésszé égette Edóm királyának csontjait”* (1. vers) – ez az igevers arra utal, amikor megszenségtelenítették Edóm királyát. Egy meszesgödörbe dobták, teste ott rothadt szét. *„Ezért tüzet bocsátok Moábra, és az megemészti Kerijjót palotáit. Csatazajban hal meg Móáb népe, harci lárma és kürtzengés közben. Kiirtom belőle a bírót, és vele együtt minden vezérét megölöm – mondja az Úr”* (2-3. vers). Miután ítéletet hirdetett a környező népek felett, Isten most tulajdonképpen saját népéhez intézi próféciját. Hamarosan Izraelhez is eljut, előbb azonban Izrael szomszédja, Júda ellen, vagyis a déli királyság ellen prófétál. *„Így szól az Úr: Három, sőt négy vétke miatt nem bocsátok meg Júdának, mert megvetették az Úr törvényét”*. Pál azt írja, hogy akik megkapták a törvényt, azokat a törvény szerint ítélik majd meg, akiknek viszont nem adatott törvény, ítéletük sem a törvény alapján történik majd. Ennek klasszikus példáját találjuk ebben az igerészben. Érdekes, hogy amint Isten a moábiakra és ammóniakra, az Edómra és Tíruszra, a filiszteusokra és a szíriaiakra váró ítéletről beszél, minden egyes esetben olyan erkölcsi vétkeket említ, melyekről mindannyian jól tudjuk, hogy helytelenek. Nem azért vagyunk vele tisztában, mert kiválóan ismerjük a törvényt, hanem mert minden ember rendelkezik egy beépített ismerettel, mely alapján különbséget tud tenni jó és rossz között. Isten egyik esetben sem említi a törvényt. Isten ezeket a népeket a törvényen kívül ítéli meg. Mindannyian érezzük, égbekiáltó bűn, amikor valaki karddal terhes asszonyokat hasogat fel. Önkéntelenül is elítélendőnek tartjuk. Így van ezzel minden ember. Isten tehát nem említi a törvényt, amikor a környező népek ítéletéről szól, akik nem kapták meg isten törvényét. A törvényen kívül ítéli meg őket Isten, de mindenképpen megítéli. Azokat azonban, akiknek megadta a törvényt – és Isten elmondja, hogy rájuk is ítélet vár -, a törvény alapján ítéli majd meg. Akiknek megadatott a törvény, azokat Isten a törvény alapján ítéli majd meg. Akiknek viszont nem adatott meg a törvény, azokat Isten belső, ösztönös tudásuk alapján ítéli meg, mely segít nekik különbséget tenni jó és rossz között. Júda esetében is ezt láthatjuk: megvetették Isten törvényét, *„és nem tartották meg*

rendelkezéseit. Tévelygésbe vitték őket bálványaik, amelyeket elődeik követtek” (4. vers). *„Ezért tüzet bocsátok Júdára, és az megemészti Jeruzsálem palotáit”* (5. vers).

Most pedig Izráelhez fordul az Úr: *„Így szól az Úr: Három, sőt négy vétke miatt nem bocsátok meg Izráelnek, mert eladják pénzért az igazat, és egy pár saruért a szegényt”* (6. vers). Izráelben elnyomták a szegényeket. Bizony egy ujjal se érintsd a zsidókat, mert Isten megvédi őket, de a szegényeket se sanyargasd, mert Isten nekik is a védelmükre kel! Érdekes, hogy Isten mindig kiáll a szegények mellett. Isten szívéen viseli a szegények sorsát, meghallja kiáltásukat, és védelmükre kel. Izráelben elnyomták a szegényeket. *„Azt kívánják, hogy a nincstelenek a föld porát szórják fejükre, és elutasítják a nyomorultak ügyét. Apa és fia ugyanahhoz a nőhöz jár, így gyalázzák meg szent nevemet”* (7. vers). *„Zálogba vett ruhán nyújtózkodnak minden oltár mellett, és a megbírságoltak borát isszák Istenük házában”* (8. vers). A bírák tehát megbírságolták az embereket, majd arra használták a begyűjtött pénzt, hogy bort vásároljanak orgiáikhoz – a megbírságoltak borát itták Istenük házában. *„Pedig én kipusztítottam előlük az emóriákat, akik magasak voltak, mint a cédrusok, és erősek, mint a tölgyek, de elpusztítottam gyümölcsüket fent, és gyökerüket lent”* (9. vers). Isten tehát nemcsak fentről pusztította el az emóriákat, hanem letről is, gyökerüket, családi köteléküket – teljesen eltüntette őket a föld színéről, ezért aztán napjainkban már emóririval sem találkozhatunk. *„Kihoztalak benneteket Egyiptom földjéről, és vezettelek a pusztában negyven esztendeig, hogy birtokba vegyétek az emóriák földjét. Fiaitok közül prófétákat támasztottam, ifjaitok közül názírokat. Nem így van-e, Izráel fiai? – így szól az Úr. De ti a názírokat borral itattátok, a prófétákra meg ráparancsoltatok: Ne prófétáljatok!”* (10-12. vers). Isten nevelte fel a názírokat is. A názírok olyan férfiak voltak, akik egy esküben teljesen odaszentelték életüket Istennek. A názírok fogadalmának az is részét képezte, hogy tartózkodtak a bortól. Ebben az igerészben viszont azt olvassuk, hogy bár voltak fiatal emberek, akik esküvel teljesen oda akarták szánni magukat Istennek, a többiek mégis borral itatták őket. Voltak Izráelben olyanok, akiket elhívott Isten, hogy prófétáljanak, de a többiek egyre csak csitították őket. *„Ezért én megingatom alattatok a földet, ahogyan meginog a szekér, ha kévékkel van telerakva”* (13. vers).

Ahhoz, hogy ezt az ember igazán jól lássa maga előtt, el kell látogatnia Izraelbe. Akkor válik csak igazán világossá, mennyire megrakják szekereiket kévékkel – sőt, szamaraikat, és gyakran az asszonyokat is. Én is láttam már olyannyira megrakott szamarat, hogy csak egy négy lábon járó kéverakásnak tűnt. A szamár nem is látszott, csupán a gigantikus kéverakás, ahogy lassan araszol az úton. Arra is volt már példa, hogy a kéverakásnak nem négy, hanem mindössze két lába volt! Ilyenkor egy asszony cipelte mázsás terhét. A szekerek egyébként nem állnak túl szilárdan, az egyik keréknek általában nem működik megfelelően, mégis annyira telerakják kévékkel, hogy a szekér csak úgy roskadozik alatta. Ámós tehát egy igencsak érzékletes képet fest az olvasóknak, amit az ottaniak persze azonnal megértettek, hiszen

hány szekeret is láthattak már életükben, kévékkel telerakva imbolyogni az úton! Isten azt ígéri, megingatja alattuk a földet, ahogy a szekér is meginog, amikor telerakják kévékkel. *„Nem lesz menekvése a gyorslábúnak”* – akkor sem menekülhetsz, ha jó futó vagy - *„a bátor is hiába feszíti meg erejét, a vitéz sem menti meg életét”* (14. vers). Amikor Isten elhozza az ítéletét, nem lesz menekvés. *„Az íjász sem tud helytállni, a gyorslábú sem tud elmenekülni, és a lovas sem menti meg életét. A legbátrabb szívű vitéz is fegyvertelenül fut el azon a napon – így szól az Úr”* (14-16. vers). Isten ki fogja önteni ítéletét Izráelre, és nem lesz menekvés.

3. fejezet: *„Halljátok meg azt az ígét, amelyet az Úr mond rólatok, Izráel fiai, az egész nemzetségről, amelyet kihozott Egyiptomból.”* – ebbe tehát Júda is beletartozik. Isten most a népéhez szól – olyan ez, mint egy siratóének. Ezt mondja Isten: *„Csak veletek léptem közösségre a föld minden nemzetsége közül, ezért kérem számon rajtatok minden bűnötöket”* (1-2. vers). Annak a népnek, mely különleges privilégiumokat élvez, különlegesen nagy a felelőssége is. *„Akinek sokat adtak, attól sokat kívánnak, és akire sokat bíztak, attól többet kérnek számon”* (Lukács 12:48). Izráel olyan sokat kapott Istentől, ahogy Pál is írja: *„Mi akkor a zsidó előnye, vagy mi a körülméletés haszna? Minden szempontból sok. Elsősorban az, hogy Isten rájuk bízta ígét”* (Róma 3:1-2). Nekik adtak Isten rendelkezései is. Pál azokról a hatalmas előnyökről számol be, melyekre Izráel szert tett pusztán azért, mert Isten tulajdon népének választotta őket. A nagyobb privilégiumok azonban nagyobb felelősséget is ruháznak Izráelre Isten előtt. Ha megnézzük az amerikai népet, melyet szintén Isten táplált, és áldott meg. Mivel azonban oly sok áldást kaptunk már Istentől, még inkább felelősségünk, hogy Istennek odaszánjuk magunkat, és képviseljük Istent a világban. Ahogy azonban Izráel népe is elbukott ebben, mi is elbuktunk. Amikor pedig Isten népe nem tesz eleget felelősségteljes feladatának, Isten megbünteti – Isten maga mondja, hogy megbünteti népét vétkeiért. Ezután költői kérdéseket tesz fel Isten a népnek, melyek közül az első így hangzik: *„Járnak-e ketten együtt, ha nem egyeztek meg?”* (3. vers) – vajon járhatunk-e együtt csodálatos összhangban, ha nincs közöttünk egyetértés? A válasz természetesen: nem. Akkor viszont hogyan járhatsz Istennel, ha nincs köztetek egyetértés? Hogyan járhatsz Istennel, miközben továbbra is bűnben élsz? A válasz: így nem járhatsz Istennel. Bűnös állapotban nem járhatsz egy szent Istennel. *„Járnak-e ketten együtt, ha nem egyeztek meg?”*

„Ordít-e az oroszlán az erdőben, ha nincsen zsákmánya?” – nem, az oroszlán akkor ordít, amikor meghódította a zsákmányát, és diadalittasan áll felette. *„Hallatja-e hangját barlangjában az oroszlánkölök, ha semmit sem fogott?”* (4. vers). *„Csapdába esik-e a madár a földön, ha nem vetnek tört neki?”* – nem, a madár akkor esik csapdába, ha csapdát állítanak neki. *„Fölpattan-e a csapda a földről, ha semmit se fogott?”* (5. vers). *„Ha megfújják a kürtöt a városban, nem rémül-e meg a nép?”* Mai szemmel nézve így is átfogalmazhatnánk a kérdést: *„Vajon megtörténhet-e az, hogy egy városban riadót fújnak, de*

az emberek nem rémülnek meg? Sohasem fogom elfelejteni, amikor Bat Yamba szálltunk meg Tel Aviv közelében az 1967-es háború idején egy olyan hotelben, amely húsz percre feküdt Egyiptomtól repülővel. Az egyiptomiak ugye ott harcoltak a Sínai-félszigeten a Szuezi-csatorna túloldalán, és emlékszem, hogy egyik nap, az éjszaka kellős közepén – úgy egy vagy két óra lehetett – hirtelen felsüvítettek a bombariadót jelző szirénák. A mi hotelünk volt az első nagyobb épület a tengerparton Egyiptom felől. Azonnal sötétségbe borult minden, kis csoportunk pedig lesietett a pincébe a bunkerbe. Igencsak érdekes volt egyáltalán eljutni a bunkerig, hiszen sötét volt, a szirénák hirtelen felverték bennünket mély álmunkból, és bizony akadtak olyan hölgyek, akik kérve-kérték férjüket, várjanak egy kicsit, amíg gyorsan sminkelnek! Az ember ugye egy ilyen helyzetben sok örülségre képes! De tény, hogy volt valami félelmetes abban, ahogy az éjszaka sötétjében megszólalt a sziréna. Tisztában voltunk vele, hogy akár még bombatámadás is érheti a területünket. Az ókori Izráelben trombitaszóval fújtak riadót - mindenkivel tudatták, hogy úton van az ellenség. Így amikor felharsantak a trombiták, félelem fogta el az embereket. Isten azonban felteszi a kérdést: *„Ha megfújják a kürtöt a városban, nem rémül-e meg a nép?”* (6. vers). *„Ha valami baj éri a várost, nem az Úr hozza-e azt?”* – mint oly sokszor az Ószövetségben, a baj itt Isten ítéletére utal.

Az embereket néha összezavarja, amit Ézsaiásban mond az Úr: *„gonoszt teremtek”* (Ézs. 45:7 - Károli). Gyakran kérdezik: „Hogyan lehetséges az, hogy egy szent Isten gonoszt teremt?”. A „baj”, vagy a „gonosz” kifejezés viszont ebben az esetben Isten ítéletét jelenti, mely minden esetben rossz egy népnek, melyre Isten kiönti az ítéletét. Mintha ezt kérdezi Isten: „Jöhet-e rátok ítélet, melyet rossz dologként éltek majd meg, úgy, hogy azt ne Isten hozná rátok?”. *„Az én Uram, az Úr, semmit sem tesz addig, míg titkát ki nem jelenti szolgálóinak, a prófétáknak”* (7. vers). Érdekes, hogy itt azt olvassuk, Isten addig nem tesz semmit, nem mozdul, és nem ítél, amíg ki nem jelenti azt prófétáinak. Így hát az ítélet előtt prófétákat küldött, akik figyelmeztették a népet Isten eljövendő ítéletére. *„Ha oroszlán ordít, ki ne félne? Ha az én Uram, az Úr szól, ki ne prófétálna?”* (8. vers). Amikor Jeremiás prófétálni kezdett, igyekeztek elhallgattatni. Amikor Jeremiás nem adta be a derekát, egy verembe dobták, ahol végül panaszkodni kezdett Istennek, hogy ilyen rosszul bánik szolgálójával, a prófétával. Jeremiás ekkor sziklaszilárdan elhatározta, hogy többé nem beszél majd az Úr nevében – elege lett. De aztán hozzátette, hogy az Úr igéje *„perzselő tűzzé vált szívemben, csontjaimban van reszketve. Erőlködtem, hogy magamban tartsam, de nincs rajta hatalmam”* (Jer. 20:9). Olyan ez, mint amikor Péteréknek megparancsolták, hogy többé ne beszéljenek és ne tanítsanak Jézus nevében. Péter azonban így válaszolt: *„nem tehetjük, hogy ne mondjuk el azt, amit láttunk és hallottunk”* (Apcsel. 4:20). „Nem tehetjük, nem engedelmesskedhetünk ennek a parancsnak, mert nem tudjuk magunkban tartani mindazt, amit láttunk és hallottunk!”. Pál arról is ír, hogy Krisztus szeretete szorongat bennünket. Ha az Úr szól, hogyan maradhatnánk csendben? *„Ha az én Uram, az Úr szól, ki ne prófétálna?”*.

„Hirdessétek Asdód palotáinak tetejéről” – a tengerparti városból – „és az Egyiptomban levő palotákról, és mondjátok: Gyűljetek össze Samária hegyein, lássátok meg, milyen zűrzavar van ott, és milyen elnyomás van benne!” (9. vers). „Nem tudnak helyesen cselekedni – így szól az Úr -, erőszakkal és zsarolással gyűjtenek kincset palotáikba. Ezért így szól az én Uram, az Úr: Ellenség veszi körül az országot, megfosztanak hatalmadtól, kirabolják palotáidat” (10-11. vers). „Így szól az Úr: Ahogyan a pásztor az oroszlán szájából két lábszárát, vagy egy fülhegyet ment meg, csak úgy menekülnek meg Izráel fiai, akik most Samáriában az ágy szélén és damaszkuszi pamlagon ülnek” (12. vers). „Halljátok, és tanúskodjatok Jákób háza ellen! – így szól az én Uram, az Úr, a Seregek Istene.” (13. vers). Ne feledjük, hogy Ámósz pásztor, illetve fügetermesztő volt, abban az időben pedig még éltek oroszlánok Izráel területén. Emlékezzünk csak vissza arra a párbeszédre, mely Dávid és Saul király között zajlott, amikor Dávid az óriás elleni küzdelemre készült, és igyekezett meggyőzni Sault rátermettsége felől. Dávid ezt mondta Saulnak: „Pásztor volt a te szolgád apja juhait mellet, és ha jött egy oroszlán vagy medve, és elragadott egy bárányt a nyájából, utánamentem, leterítettem, és kiragadtam a szájából. Ha pedig ellenem támadt, megragadtam a szakállánál fogva, leterítettem, és megöltem. Leterítette a te szolgád az oroszlánt is, a medvét is: így jár majd ez a körülméletlen filiszteus is, mint azok közül bármelyik, mivel csúfolta az élő Isten seregét” (1Sámuel 17:34-36). Dávid tehát készen állt a nagy összecsapásra. Vagy gondoljunk csak arra, amikor Sámsonra támadt egy oroszlán a Timná felé vezető úton. A pásztoroknak tehát fel kellett készülniük, hogy oroszlánok támadhatnak nyájukra. Ámósznak is volt már dolga oroszlánnal, de előfordult, hogy mire odaért, az állat már fölfalta a bárányt, és nem maradt belőle más, mint a füle, vagy a lába. Milyen csalódott is lehetett egy pásztor, amikor túl későn ért a tett színhelyére, és már nem tudta megmenteni a bárányt! Érdekes látni, ahogy Ámósz pásztoroként a természetből merít példákat. A pásztorok életük nagy részét a szabad ég alatt töltötték, az eget kémlelték, és nagyon is tudatában voltak a természetnek. Nem meglepő tehát, hogy Ámósz is természeti képek formájában közvetíti mondanivalóját. „Amikor megbüntetem Izráelt bűnei miatt, megbüntetem Bétel is oltárai miatt. Letörnek az oltár szarvai, és a földre hullanak” (14. vers). Bétel volt az a hely az országban, ahol az egyik aranyborjút felállították Jeroboám utasítására, és meghagyták a népnek, hogy istenként imádják azt. A másik borjút Dánban helyezték el. Gilgál szintén a hamis istenek imádatának egyik központjává vált. Az nép tehát bálványokat imádott, Isten pedig felemeli hangját a Bételben felállított oltárok ellen. „Összedöntöm a téli házat a nyári házzal együtt, elpusztulnak az elefántcsont házak, vége lesz a sokféle háznak – így szól az Úr” (15. vers). Aháb király ott, Samáriában csodaszép palotát építtetett, melyet elefántcsont bútorokkal rendezett be. A palota a fényűzés és pompa egyik leglátványosabb példája volt abban az időben. A próféta azonban megemlíti az elefántcsont házak pusztulását. „Vége lesz a sokféle háznak – így szól az Úr.”

4. fejezet. Majd az Úr így folytatja: „*Halljátok meg ezt az ígét, ti básáni tehenek Samária hegyén, akik sanyargatjátok a nincsteleneket, és bántalmaztatok a szegényeket, akik ezt mondjátok uraitoknak: Hozzatok, hadd igyunk!*” (1.vers). Egy borjút imádtak úgyhogy Isten teheneknek nevezi őket, és elmarasztalja őket a borjú imádatáért. A szegények elnyomása valóban jelentős lehetett Izráelben, hiszen Isten újra meg újra utal rá. „*És bántalmaztatok a szegényeket, akik ezt mondjátok uraitoknak: Hozzatok, hadd igyunk!*” – óriási szakadék tátongott a gazdagok és a szegények között. Sok népnek ez a rákfenéje – nem gondoskodnak a szegényekről, pedig Isten nagyon is a szívében viseli sorsukat. „*Megesküdtök szentségére az én Uram, az Úr, hogy eljön rátok az idő, amikor szigonnyal visznek el benneteket, maradékokat pedig halászhorgokkal*” (2. vers) – ez szó szerint meg is valósult. Az asszírok rendkívül kegyetlenek voltak. Olyannyira, hogy történelmi feljegyzések szerint számos város lakói, amikor az asszír seregek körbezárták városukat, tömegesen öngyilkosságot követtek el, nehogy az asszírok kezére kerüljenek, annyira rettegetek tőlük. Az asszírok ugyanis szisztematikusan megcsonkították foglyaikat – levágták a fülüket, eltorzították az arcukat, megcsonkították testüket. Az asszírok továbbá halászhorgot is akasztottak foglyaikba, – az ajkukba például, vagy orrukba, fülükbe – és így hurcolták őket magukkal Asszíriába erőltetett menetben. Ha bárki lelassított, a horog fájdalmasan húzni kezdte a foglyok száját, fülét, vagy orrát. Ámósz próféciaja tehát kijelenti, hogy halászhorgokkal hurcolják majd el őket. Így is történt: az asszírok bevették Samáriát, halászhorgot akasztottak az emberekbe, és fogságba hurcolták őket Asszíriába. „*Megesküdtök szentségére az én Uram, az Úr, hogy eljön rátok az idő, amikor szigonnyal visznek el benneteket, maradékokat pedig halászhorgokkal*”. „*A lemlott falon át mentek ki egymás után, és a Hermón felé hajtanak benneteket – így szól az Úr. Jöjjetek csak Bételbe*”. Bétel volt az a hely, ahol Jákób először találkozott Istennel. Jákób nevezte el a helyet Bételnek, Isten házának, mert azt mondta: „Bizonyosan az Úr van ezen a helyen, és én nem tudtam”. Később azonban Bétel a bálványimádat központjává vált az északi királyságban. „*Jöjjetek csak Bételbe és vétkezzetek, Gilgálban vétkezzetek még többet!*” – Gilgál szintén a pogány istenimádat helyszíne volt. „*Hozzatok reggelenként áldozataitokat, harmadnapra tizedeiteket! Égessetek kovással készült hálaáldozatot, kiáltsátok, híreszteljétek, hogy önkéntes áldozatot hoztok, mert így szeretitek, Izráel fiai! – így szól az én Uram, az Úr*” (3-5. vers). Isten itt arra az ítéletre utal, amelyet kiöntött népére azzal a céllal, hogy hatására visszatérjenek hozzá az emberek. Isten gyakran folyamodik ahhoz, amit mi ítéletnek, vagy fenyítésnek nevezünk, hogy letérítsen bennünket a pusztulásba vezető útról. „Mert akit szeret az Úr, azt megfenyíti” – olvassuk az Igében.

Gyerekkorában ezt még nem érti az ember – amíg szülővé nem válik maga is. Mindig azt hittem, hogy édesapám csak azért mondogatja, hogy fiam, hidd el, nekem jobban fáj, mint neked, mert olyan jól hangzik. Nem hittem neki. Egészen addig, amíg édesapa nem lettem – akkor megértettem, mit akart

mondani. Micsoda fájdalmat érez az ember, amikor meg kell fenýítenie gyermekét! Az ember tudja, hogy meg kell tennie, a gyermek érdekében, máskülönbén később majd a vesztébe rohan, de attól még nehéz. Az ember nem akar fájdalmat okozni, miközben tudja, hogy valamilyen úton-módon meg kell tanítania neki, hogy veszélyes, amit csinál. Így hát az ember rákényszerül, hogy gyermekét megfenýítse, ez viszont hihetetlenül fájdalmas dolog. Isten a mi saját érdekünkben bennünket is megfenýít, de ez számára is fájdalmas. Isten azt mondja: „Fordulj vissza, nem akarom kiönteneni rád az ítéletem! Sokkal szívesebben önteném ki rád az irgalmam! Én az irgalomban lelem örömeimet, nem az ítéletben!”. Tudom, hogy mint szülö, mindig keresem a kifogást, hogy miért ne fenekeljem el öket. „Mondd, hogy sajnálsz! Könyörgöm, mondd, hogy sajnálsz!”. Én bizony sokszor meg is engedtem, hogy kimentsék magukat egy-egy elfenekelésböl, de azért komolyan figyelmeztettem öket: „De ha ez még egyszer előfordul!”. Isten sem leli örömeét gyermekei megfenýítésében, mégis a javunkra válik az, hiszen Isten célja, hogy a fenýítés hatására visszatérjünk hozzá. Ezért is fenýítette meg népét külföféle módokon. Mennyire hajlamosak vagyunk félreérteni Istent! Amikor Isten megfenýít bennünket, amikor kiönti ránk ítéletét, azonnal arra gondolunk, Isten haragszik ránk. Én is sokszor azt képzeltem, édesapám haragszik rám, amikor elfenekelt – mert nem értettem, valójában miért tette. Az elfenekelés után gyakran bezárkóztam a szobámba, sírdogáltam, és arra gondoltam, senki sem szeret, talán még a kutyasom se! Aztán arra gondoltam, mennyivel jobb lenne, ha nem élnék, mert akkor megbánnák, amit tettek. És elképzeltem, ahogy ott állnak a koporsóm körül és hangosan sírnak. Íme egy gyermek érzelmi traumái! Amikor Ádám vétkezett az Éden kertjében, az Úr pedig meglátogatta öt, hogy együtt sétáljanak, Ádám elrejtözött az Úr színe elöl, mert felismerte, hogy mezítelen. Isten pedig megkérdezte: „Ádám, hol vagy?”. Nem úgy kérdezte ezt Isten, mint egy rendör, aki letartóztatásra készül, hanem mint egy összetört szívü édesapa. Pedig mi hajlamosak vagyunk azt gondolni, hogy Isten itt dühösen kiált: „Ádám, hol vagy!”. Nem, amikor ezt az ígerészt olvasod, meg kell hallanod Isten hangjában, hogy szinte sir: „Ó, Ádám, mit tettél?”. Isten látta, milyen hatással volt Ádám bűne az emberiségre – és ebbe te és én is beletartozom -, és Isten nagyon gyengéden, összetört szívvel kérdezi: „Ádám, hol vagy?”. „Mert akit szeret az Úr, azt megfenýíti” (Zsidók 12:6), de a fenýítés célja mindig az, hogy letérítsen bennünket önpusztító pályánkról, és visszavonjon magához. Isten tudja, hogy ha tovább haladunk azon az úton, saját vesztünkbe rohanunk.

„Én meg azt tettem veletek, hogy nem volt harapnivaló városaitokban, kenyérhiány volt minden helységetekben, mégsem tértetek meg hozzám! – így szól az Úr” (6. vers). Isten megengedte, hogy élelmiszerhiány álljon be, az emberek mégsem tértek vissza hozzá. Így az időjárást el elkezdte befolyásolni: „Én az esöt is megvontam tőletek három hónappal az aratás elött: az egyik városra adtam esöt, a másik városra nem adtam esöt. Az egyik föld kapott esöt, a másik föld nem kapott esöt, és kiszáradt. Két-három városból távolgytak egy városba, hogy vizet ihassanak, de nem jutott nekik elég,

mégsem tértek meg hozzám! – így szól az Úr. Megvertelek benneteket aszályal és gabonarozsdával, kertjeiteknek és szőlőiteknek, fügefáitoknak és olajfáitoknak nagy részét leette a sáska, mégsem tértek meg hozzám! – így szól az Úr. Dögvészt küldtem rátok, olyant, mint Egyiptomra” – mindenféle vírusos fertőzéseket – „Ifjaitokat fegyverrel öltem meg, lovaitok zsákmányul estek. Táborotok bűze orrotokba szállt, mégsem tértek meg hozzám! – így szól az Úr. Olyan pusztulást hoztam rátok, mint amikor Sodomát és Gomorát elpusztította Isten. Olyanok lettetek, mint a tűzből kiragadott üszkös fadarab, mégsem tértek meg hozzám! – így szól az Úr” (7-11. vers). Mivel tehát figyelmen kívül hagyták Isten figyelmeztető jelzéseit, és nem tértek meg gonosz cselekedeteikből: „Ezért bánok így veled, Izráel! És mivel így bánok veled, készülj Istened elé, Izráel!” (12. vers). Ez a találkozó azonban nem baráti találkozó – készüljenek Isten elé, készüljenek Isten ítéletére. Nagyon komoly kijelentés ez. „Készülj Istened elé, Izráel!”. Fontos, hogy mindannyian tudatosítsuk, egy napon oda kell majd állnunk Isten elé. „És láttam egy nagy fehér trónust és a rajta ülőt: színe elől eltűnt a föld és az ég, és láttam, hogy a halottak, nagyok és kicsinyek a trónus előtt állnak, és könnyek nyitattak ki (...) A tenger kiadta a benne levő halottakat, a Halál és a Pokol is kiadták a náluk levő halottakat, és megítéltetett mindenki cselekedetei szerint” (Jel. 20:11-15). Mindenkinek oda kell majd állnia Isten elé. „És amint elrendeltetett, hogy az emberek egyszer meghaljanak, azután pedig ítélet következik” (Zsidók 9:27). Senki sem kerülheti el azt a napot. Egy napon mindannyiótok ott áll majd Isten előtt. Félelmetes élmény lesz, hiszen a világmindenség teremtője előtt álltok majd. „Mert aki hegyeket formál” – Isten maga mondta, hogy jelenjen meg a szárazföld – „és szelet teremt, aki tudtára adja szándékát az embernek, aki hajnalt és alkonyatot alkot, és a föld magaslatain lépked, annak neve: az Úr, a Seregek Istene” (13. vers) – annak neve Jahve. Készülj, mert egy napon találkozni fogsz Jahvéval, a seregek Istenével, a világmindenség teremtőjével!

5. fejezet. „Halljátok meg ezt az igét! Siratóéneket mondok rólatok, Izrael háza! Elesett, nem kel fel többé a szűz Izráel! Ott hever földjén, nincs, ki fölemelje” (1-2. vers). Egyesek úgy értelmezik ezt az igeverset, hogy Isten ennek értelmében örökre elfordult Izráeltől, így az utolsó időkben sem válik újra Izráel Isten kiváltságos népévé. Ez a magyarázat azonban ne veszi figyelembe a teljes Igét. Az imént említett igevers arra utal, hogy abban az időben elbukik majd Izráel háza – fogságba hurcolják őket Asszíriába, majd szétszélednek az egész földön. Mégis mindegyik próféta, még maga Ámósz is az utolsó fejezetben megemlíti, hogy Isten munkálkodni fog népében, és újra magához vonja őket az utolsó időkben. „Nincs, ki fölemelje” – önmagát nem tudja felemelni, mások pedig nem hajlandóak rá, a Bibliában viszont azt olvassuk, hogy az utolsó időkben Isten újra felemeli népét egy dicsőséges és tiszteletre méltó pozícióba, ahogy Isten visszafogadja őket, mint a férj engedetlen feleségét. „Ezt mondja az én Uram, az Úr: Ha egy városból ezren vonulnak ki, csak százan maradnak meg” – megtizedelődnek – „ha százan vonulnak ki, csak tízen maradnak meg Izráel házábanak” (3. vers). Izráel tehát jelentősen

megtizedelődik. *„Ezt mondja az Úr Izráel házának: Engem keressetek, és éltek!”* (4. vers) – Isten még mindig nyújtja nekik a mentőövet: ha kerestek engem, megváltozhat minden! Nem kell elszenvednetek az ítéletet, nem kell fogságba mennetek. Ha kerestek engem, máshogy alakulhatnak a dolgok! De a nép mégsem kereste Istent. Isten így szól: *„Ne keressétek fel Bételt, ne járjatok Gilgálba, Beérsebába se menjetek! Mert Gilgál fogságba jut, Bétel pedig megsemmisül”* (5. vers). *„Az Urat keressétek”* – Isten újra megismétli felhívását– *„akkor élni fogtok, különben rátör József házára, mint a tűz, amely megemészti olthatatlanul Bétel miatt”* (6. vers). József háza Efraimra utalt, mely Izráel északi királyságának legnagyobb törzse volt. *„Mert méreggé teszitek a törvényt, és az igazságot földre tiporjátok”* (7. vers). *„Ő alkotta a Fiastyúkot és a Kaszás-csillagot”*. A Fiastyúk a Pleiádok néven is ismert. Sajnos abból kifolyólag, hogy egy ilyen óriási városba lakunk, amely éjjel igencsak ki van világítva, ritkán élvezhetjük a csillagokat és a különféle csillagjegyeket az égen. Ha azonban sikerül egy olyan helyet találnunk, ahonnan jól láthatók a csillagok, a Pleiádokat az égbolt közepén találjuk. Egy téli csillagkép ez, melyet amatőr csillagászok gyakran összetévesztenek a Kisgöncöllel, mert hasonló a formája. Pedig a Pleiádok és a Kisgöncöl nem egy és ugyanaz! Az a csillagkép, amit Kisgöncölnek hívunk, általában északon van, és az északi sarkcsillag is a részét képezi. Ezzel szemben a Pleiádok az a csillagkép, ami az égbolt közepén húzódik, és valóban úgy néz ki, mint a Kisgöncöl. Ha tehát felmész a hegyekbe télen, és felnézel az égboltra, vagy épp kint vagy a kaliforniai sivatagban, láthatod a Pleiádokat – igen tetszetős csillagkép, az egyik legkönnyebben azonosítható is a Kaszás-csillag, vagyis az Orion mellett, ami szintén téli csillagkép. Az Oriont viszont a déli égbolton találjuk az északi féltekén, ami pedig formáját illeti, nagyjából négyszög alakú. Az embernek használnia kell a fantáziáját, de azért láthatja Orion vállait, és az íjat, melyet maga előtt tart. Oriont nem épp célozni látjuk, inkább mintha kezdené leengedni az íját, a bika pedig, amit le akar lőni, alatta található. Ha jól megnézzük, még a bika szarvait is láthatjuk, sőt a kutyáját, amint a téli égbolton rohan utána. Az Orion bámulatos csillagkép, és könnyen felismerhető.

Itt van egy férfi, aki pásztorként kereste kenyerét, idejének nagy részét kint töltötte a legelőn, közel a természethez, és most megemlíti a Fiastyúkot és a Kaszás-csillagot, vagyis a Pleiádokat és az Oriont, és azt mondja, keressétek azt, aki ezeket a csillagképeket megteremtette. Az Orion csillagképben az Orion bal vállát alkotó csillag nem más, mint Betelgeuse, melynek átmérője 415 millió mérföld. Ha üreget faragnánk Betelgeuse közepében úgy, hogy az üreg körül 100 millió mérföld vastagságú réteg maradna, a Nap elférne benne, sőt még a Föld is keringhetne benne a Nap körül. Még így is több millió mérföldnyi szabad hely maradna. Az Úr alkotta az Oriont, és a Betelgeuse-t is, amely Orion bal válla. Keressétek az Urat, aki a Pleiádokat és az Oriont teremtette! Az aranyborjak, melyeket ti magatok alkottatok, nem sietnek segíségekre! Sem más istenek, akik fantáziátok szüleményei! De az Élő Isten, az ég és föld teremtője megsegít! *Őt keressétek! „Ő alkotta a Fiastyúkot és a Kaszás-csillagot. Ő változtatja reggelre a*

homályt, és sötét éjszakává a nappalt. Szól a tenger vizének, és kiönti azt a szárazföldre: az Úr az ő neve. Pusztulással sújtja az erőseket, és pusztulást hoz az erődökre” (8-9. vers). Jahve az ő neve. „Gyűlölik azt, aki dorgálni mer a kapuban, és utálják, aki megmondja az igazat. Mivel ti kihasználjátok a nincstelent, és gabonaadót szedtek tőle, ezért bár faragott kőből építtettek házakat, nem fogtok bennük lakni, bár gyönyörű szőlőket ültettetek, nem isszátok azok borát” (10-11. vers). A gazdagok becsapták a szegényeket – micsoda szörnyűség. „Saját fényűző házaitokat abból építtették, hogy becsaptátok a szegényeket!”. Mivel pedig ezt tették, Isten kijelenti: „Nem fogtok bennük lakni, bár gyönyörű szőlőket ültettetek, nem isszátok azok borát”. Az északi királyság eljutott gazdagságának és hatalmának tetőfokára, de Isten megjövendöli, hogy nem élvezhetik a gazdagságuk és hatalmuk gyümölcseit. „Tudom, hogy milyen sok a bűnötök, és mily nagyok vétkeitek: sanyargatjátok az igazat, elfogadjátok a megvesztegetést, elnyomjátok a szegényeket a kapuban. Ezért hallgat most az okos, mert gonosz idő ez!” (12-13. vers). „A jóra törekedjétek, ne a rosszra, akkor életben maradtok, és veletek lesz az Úr, a Seregek Istene – ahogy mondogatjátok. Gyűlöljétek a rosszat, szeressétek a jót”. Arra bátorít bennünket az Ige, hogy a jóra törekedjünk, ne a rosszra, sőt gyűlöljük a rosszat és szeressük a jót. Emlékeztek, amikor Jób könyvében a Sátán és az istenfiak megjelentek az Úr előtt? „Az Úr megkérdezte a Sátánt: Honnan jössz? A Sátán ezt felelte az Úrnak: A földön barangoltam, ott jártam-keltem” (Jób 1:7). „És mondta az Úr a Sátánnak: Észrevetted-e az én szolgálmat, Jóbot? Bizony nincs hozzá hasonló a földön: feddhetetlen, igaz, istenfélő, és bűn-gyűlölő” (8. vers – Károli). Az Igében azt olvassuk, hogy „a bölcsesség kezdete az Úr félelme” (Zsolt. 111:10). Majd pedig azt olvassuk, hogy az Úr félelme annyit jelent, gyűlöljük a gonosztságot. Napjainkban olyan időket élünk, melyben folyamatosan arra ösztönöznek bennünket, hogy ne gyűlöljük a gonoszt, inkább viseljük el. Ha te mégis gyűlölöd a rosszat, azonnal ostobának, bigottnak és beszűkültnak tartanak. Isten Igéje mégis kijelenti, hogy a rossz gyűlölete a bölcsesség kezdete – mi azonban az ostobák korában élünk – olyan korban, amikor az emberek szeretik a rosszat, és el-eljátszadoznak vele. Pedig ha jól megnézzük, az istenfélelem a rossz gyűlöletéről szól. Azért gyűlölöm a rosszat, mert félem az Urat. Gyűlöljük tehát a rosszat és szeressük a jót! „Szerezzetek érvényt a törvénynek a kapuban! Talán megkegyelmez József maradékának az Úr, a Seregek Istene” (15. vers). „Ki tudja, lehet, hogy Isten megkegyelmez nektek, ha visszafordultok hozzá! Forduljatok el bűneitektől, az igaz úton járjatok!”.

„Ezért így szól az Úr, a Seregek Istene, az én Uram: Minden téren sírni fognak, minden utcán jajgatnak” – akkor jajgat az ember, amikor nagyon el van keseredve. „A mezei munkást gyászolni hívják, és a halottsiratókat jajveszékelní” (16. vers). Abban a kultúrában voltak hivatásos halottsiratók, akik mesterfokon üzték a halottsiratást. Így hát, amikor valaki meghalt, gyakran előfordult, hogy hivatásos halottsiratókat kértek fel, akik jöttek és fennhangon siratták a halottat, úgyhogy az emberek igen csodálkoztak és egyre csak azt mondogatták: „Biztos nagyon szerethették ezt az embert, hisz hogy

siratják!”. Az én feleségem fiatalkorában kiválóan tudott ordítani – és ez bizonyos esetekben még a hasznára is vált. Emlékszem, volt régen a Long Beach-i tengerparton egy vidámpark, mégpedig egy hatalmas hullámvasúttal. A feleségem mindig az indulás pillanatába elkezdett visítani, és addig nem is hagyta abba, amíg biztonságban földet nem értünk újra. És bizony minden egyes alkalommal azt mondták nekünk a kijáratnál, hogy ne szálljunk ki, menjünk csak még egy kört ingyen, mert a feleségem sikongatása mindenki figyelmét a hullámvasútra terelte, aki élt és mozgott a vidámparkban! Hihetetlenül sok kört mentem akkoriban azon a hullámvasúton! Egy idő után már kezdett is unalmassá válni a dolog. De határozottan emlékszem, hogy a feleségem sikítása miatt mehettünk ingyen köröket! *„Minden szülőben sírni fognak, ha átvonulok közöttetek – mondja az Úr”* (17. vers). *„Jaj azoknak, akik az Úr napját kívánják! Minek nektek az Úr napja? Sötét lesz az, nem világos!”* (18. vers). Azt olvassuk itt, hogy várták az Úr napját, pedig hazugságuk és bűnük miatt az Úr napja nem dicsőséges napnak ígérkezett a számukra, hanem sokkal inkább egy sötét napnak, az ítélet napjának. Azok számára, akik az Urat szolgálják, az Úr napja dicsőséges nap lesz, amit izgatottan várunk: Jézus Krisztus megalapítja dicsőséges országát. Az Úr napja azonban nem mindenki számára lesz örömteli esemény. Az Ige a harag és ítélet napjaként is emlegeti az Úr napját – és valóban, a harag és ítélet napja lesz az a bűnösöknek, akik szeretik a rosszat.

„Olyan lesz, mint amikor valaki oroszlán elől fut, és medve támad rá, vagy bemegy a házba, kezével a falhoz támaszkodik, és kígyó marja meg” (19. vers). Először egy oroszlán támad rá, majd hirtelen egy medve, de elmenekül. Végül hazaér, a menekülésben kifáradva nekitámaszkodik háza falának, és akkor hirtelen megmarja egy kígyó, és meghal. Csöbörből vödörbe. Ámósz ezzel a példával él itt. Nem menekülhetsz. Sőt, pontosan amikor azt hiszed, megmenekültél, elér vég! *„Bizony, sötét lesz az Úr napja, nem világos, vaksötét lesz, fénysugár nélkül!”* (20. vers). Majd Isten kijelenti: *„Gyűlölöm, megvetem ünnepeiteket, ünnepségeiteket ki nem állhatom!”* (21. vers). Izráel életében az ünnepek arra szolgáltak, hogy ilyenkor az emberek közösségben legyenek Istennel. Ez volt a cél. Az emberek elvitték az áldozati állatot a paphoz, aki égőáldozatként felajánlotta Istennek a bárány zsírját. A fennmaradó részeket pedig megsütötték, és az Úr jelenlétében elfogyasztották. Az egész arról szólt, hogy Isten társaságában lakmározzanak, és közösségben legyenek vele. Az emberek ugyan továbbra is megülték az egyes ünnepeket, de eljött az a pont, amikor Isten egyszerűen azt mondta, gyűlöli ünnepeiket. Eredetileg a feláldozott bárány zsírjának füstje édes illatként emelkedett fel az Úrhoz, de most Isten azt mondja, többé nem szippant belőle! *„Ha égőáldozatot mutattok be nekem, vagy ételáldozatot, nem gyönyörködöm bennük. Rá se tekintek a békeáldozatra, melyet hizlalt állatokból mutattok be!”* (22. vers). *„Távózzatok előlem hangos éneklésetekkel, hallani sem akarom lantpengetéseket!”* (23. vers). Istent nem a szertartások, a cselekedetek érdeklik, hanem a szívünk. Isten a megtérő szívet keresi. Vegyük csak észre,

hogy ebben az ígerésben Isten nem is említi a vétékáldozatot. Az emberek továbbra is bemutatták az égőáldozatot, a békeáldozatot és az ételáldozatot, de a vétékáldozat ne is kerül említésre. Pedig Istennek az volt fontos, hogy bánják meg bűneiket és forduljanak el vétkeiktől. *„Járnak-e ketten együtt, ha nem egyeztek meg?”* – vajon tényleg közösségben lehet-e az ember Istennel, miközben bűnben jár? A válasz csak nem lehet. Így hát mindenféle vallási rituálé pusztán elpazarolt energia, ha a szívünk nem tanúsít őszinte megbánást. Túl soka ember él ma is a világon, akik gépiesen végighaladnak a szertartásokon. Ahogy Jézus is mondta az efezusi gyülekezetnek: *„Tudok cselekedeteidről, fáradozásodról és állhatatosságodról, és arról, hogy nem viselheted a gonoszokat, és próbára teszed azokat, akik apostoloknak mondják magukat, pedig nem azok, és hazugnak találtad őket (...) de az a panaszom ellened, hogy nincs meg már benned az első szeretet”* (Jelenések. 2:2-4). Az efezusi gyülekezet buzgón munkálkodott, de az első szeretet már ne volt meg benne. Istent viszont jobban érdekli ez az érzelmi aspektus, mint a cselekedetek. Ma is sok olyan embert látunk, akik számos dolgot tesznek Istenért, de szívükben még sincs Isten iránt igazi szeretet. Isten viszont olyanokat keres, akik szíve telve van szeretettel iránta, és akik szeretik a jót, és szeretik Isten népét. Istennek fontosak ezek az érzelmek, neki nem mechanikus cselekedetek kellene, hanem egy olyan szív, mely érte lángol! Isten tehát azt mondja itt népének, hogy nem hallgatja meg éneklésüket és nem fogadja el áldozataikat. *„Áradjon a törvény, mint a víz, és az igazság, mint a bővizű patak!”* (24. vers). *„Ezt akarom!”* – mondja Isten. *„Szeretném, ha igazságban kezdenétek el járni, és őszintén”.* *„Véresáldozatot és ételáldozatot úgy hoztatok-e nekem a pusztában negyven éven át, Izráel háza, hogy közben hordoztátok királyotokat, Szikkútot, és Kijjunt, csillagistenetek képmását, amelyeket ti készítettetek?!”* (26. vers) – Isten itt Izráel hamis isteneit említi. *„Ezért fogságba küldelek titeket Damaszkuszon túlra – mondja az Úr, akinek Seregek Istene a neve”* (27. vers). Ők pedig valóban fogságba is kerültek. Damaszkuszon túlra, egészen Asszíriáig hurcolták őket. A prófécia megszületése idején Asszíria még csak nem is jelentett veszélyt Izráelre. Abban az időben inkább Szíriától, Damaszkusztól kellett tartani. Hazáél király volt az, akitől félni kellett. Isten viszont azt mondja, nem Damaszkusz hoz majd pusztulást, hanem Damaszkuszon túlra, Asszíriába hurcolják a népet fogságba. Isten bámulatos szavai ezek. Minden szó igaz, minden szó beteljesül.

Imádkozzunk! Atyám, segíts nekünk, hogy ne csak hallgatói, hanem cselekvői is legyünk a te Igédnek. Segíts nekünk tanulni a múltbeli eseményekből, a te néped történetéből, hogy igazságban járassunk előtted. Segíts, hogy szeretni tudjunk a jót, és gyűlölni a rosszat. Segíts, hogy teljes szívünkben keressünk téged, tudva azt, hogy ha teljes szívvel keresünk, megtalálunk. Égjen bennünk a te Igéd, mint a tűz, és segítsen nekünk egy igazán mély közösségben lenni veled. Jézus nevében, ámen. Az Úr legyen veletek, áldjon meg benneteket, őrizzen, és töltsön be szeretetével és Lelkével, és vezessen benneteket tökéletes belátása szerint! Jézus nevében, ámen.

